ΤΟΜΟΣ XII ΤΕΥΧΟΣ 4
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
1973

VOLUME XII FASCICULE 4
OCTOBRE - DECEMBRE
1973

ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΤΡΙΜΗΝΟΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1950

BULLETIN

TRIMESTRIEL

DE LA SOCIÉTÉ SPÉLÉOLOGIQUE DE GRÈCE

FONDÉE EN 1950

ΕΚΔΟΣΙΣ
Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἑταιρίας
ΜΑΝΤΖΑΡΟΥ 11 — ΑΘΗΝΑΙ
ΤΗΛ. 617-824

ÉDITION
De la Société Spéléologique de Grèce
11 RUE MANTZAROU ATHÈNES
TEL. 617-824

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΕΥΧΟΥΣ 4

ΣΕΛΙΣ

Τῆς Συντάξεως : 6ον Διεθνὲς Σπηλαιολογικὸν Συνέδριον εἰς Τσεχοσλοβακίαν 97

» *Διεθνὲς Καρστολογικὸν Συμπόσιον εἰς Γαλλοϊσπανικὰς Βασκικὰς χώρας* 100

» *Ἑλληνο-γαλλικὴ συνεργασία σπηλαιολογικοῦ περιεχομένου* 103

» *Ἑλληνο - ολλανδο - γιουγκοσλαβικὴ συνεργασία Βιοσπηλαιολογικοῦ περιεχομένου* 104

» *Ἑλληνο - ιταλικὴ συνεργασία Ὑδρογεωσπηλαιολογικοῦ περιεχομένου* 104

ΑΝΝΑΣ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ : Σπηλαιοβάραθρον Ἀλυκόπετρας Δρακείας Βόλου 105

ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ : Τὸ σπήλαιο «Γλυκῶν Νερῶν» Παιανίας Ἀττικῆς 113

ΑΝΔΡΕΟΥ Η. ΘΕΟΛΟΓΟΥ : Ἡ ἀσθένεια καὶ ἡ θεραπεία τοῦ περιφήμου σπηλαίου Λασκώ 118

TABLE DES MATIÈRES FASC. No 4

Page

La Rédaction : Congrès International Spéléologique à Olomouc — Tchécoslovaquie 97

» Colloque International de Karstologie et de Spéléologie en Pays Basque Franco - espagnol . . 100

» Collaboration Franco - hellénique de Spéléologie 103

» » Biospéléologique Gréco - hollando - Yougoslave 104

» » Gréco - Italienne d'hydrogéospéléologie 104

Anne Petrochilos

La grotte Alykopetra à Volos 105

John Ioannou

The small cave «Glyka Nera» at Peania—Attica 113

ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΕΤΟΣ 1973 — ΤΟΜΟΣ XII ΤΕΥΧΟΣ 4

BULLETIN

DE LA SOCIÉTÉ SPÉLÉOLOGIQUE DE GRÈCE

ANNÉE 1973 — TOME XII FASC. No 4

Τὸ παρὸν Δελτίον, τριμηνιαίας ἐκδόσεως, ἐκτυποῦται εἰς 800 ἀντίτυπα καὶ κυκλοφορεῖ ΔΩΡΕΑΝ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας ἢ τιμωμένων προσώπων ΕΠ' ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ δὲ μετ' ἐκδόσεων ἐπιστημονικῶν ἢ ἄλλων σχετικῶν Ὀργανώσεων Ἑλλάδος καὶ ἐξωτερικοῦ.

6ον Διεθνὲς Σπηλαιολογικὸν Συνέδριον εἰς Τσεχοσλοβακίαν ἀπὸ 30. 8. – 18. 9. 1973

Ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ε.Σ.Ε. ἡ Πρόεδρος αὐτῆς Κα Ἄννα Πετροχείλου.

Συμμετεῖχαν 602 ἄτομα. Ἕλληνες 6 μέλη τῆς ΕΣΕ: κ.κ. Χ Παπουτσάκης, Γ. Δηλαρᾶς, Α. Σιφναῖος καὶ αἱ δίδες Χ. Παπακωνσταντίνου, Α. Μπέργκιν.

Τιμητικαὶ διακρίσεις

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐναρκτήριον τοῦ Συνεδρίου, ποὺ συνεδυάσθη καὶ ἑορταστικὴ ἐκδήλωσις ἐπὶ τῇ 400ῇ ἐπετείῳ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ OLOMOUC, ποὺ ἔλαβε χώραν εἰς τὸ GRAND THEATRE τοῦ OLOMOUC, ἐκτὸς τῶν ἐκφωνηθέντων λόγων, ἀπενεμήθησαν χρυσᾶ μετάλλια εἰς τοὺς διαπρέψαντας διεθνῶς εἰς τὴν Σπηλαιολογίαν. Μεταξὺ αὐτῶν συγκαταλέγεται καὶ ἡ Ἑλληνὶς ἐκπρόσωπος Κα Ἄννα Πετροχείλου.

Κατὰ τὸ ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον, ἀπενεμήθησαν βραβεῖα εἰς τὰς διακριθείσας προθήκας σπηλαιολογικοῦ περιεχομένου. Μεταξὺ τῶν βραβευθεισῶν προθηκῶν συγκαταλέγεται καὶ ἡ Ἑλληνικὴ μὲ περιεχόμενον: βιβλία, φωτογραφίαι καὶ χάρται σπηλαίων Δυροῦ καὶ Ἰωαννίνων Κας Ἄννας Πετροχείλου καὶ βιβλίον καὶ φωτογραφίαι σπηλαίου Κουτούκι, ὅπως ἐπίσης καὶ ὁ πρῶτος Σπηλαιολογικὸς ὁδηγὸς τῆς Ἑλλάδος τοῦ κ. Ι. Ἰωάννου, Γεν. Γραμματέως τῆς ΕΣΕ.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀνακοινώσεων ἀνετέθη εἰς τὴν Καν Ἄνναν Πετροχείλου ἡ Προεδρία τοῦ Τμήματος ἀνακοινώσεων: «Προϊστορικὸς καὶ Ἱστορικὸς ἄνθρωπος εἰς τὰ σπήλαια».

Διάρκεια ὥραι 4. (8 — 12 π.μ.).

Ἀνακοινώσεις

Ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Σπηλαιολογικῆς Ἑταιρίας κατετέθησαν δύο ἀνακοινώσεις.

1ον) Ἄννα Πετροχείλου μὲ θέμα: «Ἀρχαῖες Ὑδραυλικὲς Ἐγκαταστάσεις εἰς τὸ Σπήλαιον Ἁγ. Ἑλένη» Ζυγοῦ Καβάλας».

2ον) Χρ. Παπουτσάκης: Βραχογραφία εἰς τὸ Σπήλαιον «Στ' Ἀσφέντου τῶν Σφακιῶν» Κρήτης.

Παραλλήλως ἡ Ἑλληνὶς ἐκπρόσωπος ἔλαβε μέρος εἰς ὅλας τὰς συνεδριάσεις τῶν ἐπιτροπῶν, ὅπου ἀντηλλάγησαν ἀπόψεις καὶ ἐλήφθησαν ἀποφάσεις σχετικαὶ μὲ τὰ θέματα πρὸς λύσιν.

Ἀποφάσεις

Κατόπιν μυστικῆς ψηφοφορίας ἐξελέγη ἡ Ἀγγλία, ὅπου θὰ λάβη χώραν τὸ 7ον Διεθνὲς Σπηλαιολογικὸν Συνέδριον κατὰ τὸ 1977.

Κατόπιν εἰσηγήσεως τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἀκολούθων κρατῶν ἀπεφασίσθη ἡ σύγκλησις Διεθνῶν Σπηλαιολογικῶν Συμποσίων:

1ον 1974 Τουρκία

2ον 1975 Γιουγκοσλαβία

3ον 1976 Ἑλλὰς — μὲ παράκλησιν ὅπως αἱ ἐπιστημονικοτουριστικαὶ ἐκδρομαὶ προγραμματισθοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς νήσους.

Ἐκδρομαὶ

Πρὸ καὶ μετὰ τὰς συνεδριάσεις καὶ ἀνακοινώσεις ἐπραγματοποιήθησαν πολλῶν εἰδῶν ἐκδρομαὶ μὲ ἐπισκέψεις εἰς 12 ἀξιόλογα διευθετημένα σπήλαια, Πύργους καὶ Μουσεῖα, εἰς τὰς ὁποίας ἔλαβον μέρος ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ἰδίαις δαπάναις.

Πρὸ τῶν ἀνακοινώσεων ἐπραγματοποιήθη ἐκδρομή, μὲ ἀφετηρίαν τὴν Πράγαν, εἰς τὴν Καρστικὴν περιοχὴν (CESKY RAJ» (Παράδεισος τῆς Βοημίας) μὲ ἐπισκέψεις εἰς τὸ σπήλαιον «KONEPROUSKA», (τριώροφον μὲ παλαιολιθικὰ καὶ ἱστορικὰ εὑρήματα) εἰς τὸ παλαιοντολογικὸν Μουσεῖον τῆς πόλεως BEROUN καὶ εἰς τὸ σπήλαιον «BOSKOVSKE» ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἀπεκαλύφθη παλαιὸν νομισματοκοπεῖον κιβδήλων νομισμάτων. Διὰ τουριστικοὺς λόγους — εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον — εἶναι ἐγκατεστημένος κιβδηλοποιός, μὲ ἐνδυμασίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ κόπτει κίβδηλα νομίσματα, τὰ ὁποῖα ἀγοράζουν οἱ ἐπισκέπται ὡς ἀναμνηστικά.

Ἐπίσης ἐγένετο ἐπίσκεψις εἰς τὸ ἀνάκτορον τῶν βασιλέων «KARLSTEIN». Μετὰ τὸ πέρας τῶν Συνεδριάσεων εἰς Ὀλομούτς, ἐπραγματοποιήθησαν 7 συγχρόνως ἐκδρομαὶ πρὸς διαφόρους κατευθύνσεις.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀποστολὴ παρηκολούθησε τὴν ἐκδρομὴν Β. 7, ἐκτὸς τοῦ κ. Δηλαρᾶ, Ἐφόρου τῆς ΕΣΕ, ὁ ὁποῖος παρηκολούθησε τὴν ἐκδρομὴν C. 1 διαρκείας 7 ἡμερῶν. Εἰς αὐτὴν ἐδιδάχθησαν μαθήματα ἀλπινισμοῦ καὶ διασώσεως, — θεωρητικὰ καὶ πρακτικά —. Ὁ κ. Δηλαρᾶς ἔλαβε μέρος εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις χρησιμοποιήσας ὅλα τὰ τελευταίου τύπου ὄργανα διὰ τοὺς ἀνωτέρω σκοπούς. Διακριθεὶς τοῦ ἀπενεμήθη χαλκοῦν μετάλλιον. Ἐπίσης ὁ Δήμαρχος τῆς περιοχῆς τοῦ προσέφερε ἀναμνηστικὴν χαλκίνην πλάκα.

Κατὰ τὴν Β. 7 ἐκδρομὴν ποὺ διήρκεσε 9 ἡμέρας, ἐπραγματοποιήθησαν διαδρομαί: Πρὸς Νότον μέχρι τῆς πόλεως TRNAVA καὶ πρὸς Ἀνατολάς, διὰ τῶν περιοχῶν TRENSIN, POVAZKA, ZILINA, MARTIN, ZAZRIVA RUZOMBENOK, DEMANOVA, MIKULAS, BREZNO, PRIBYLINA, SMOKOVEC μέχρι τῆς πόλεως ROSNAVA.

Διανυκτερεύσεις ἐπραγματοποιήθησαν εἰς τὰς ἀκολούθους πόλεις καὶ περιοχάς: TRENSIN, ZAZRIVA (2) DEMANOVA, PRIBYLINA, ROZNAVA (2) SMOKOVEC.

Κατὰ τὰς ἀνωτέρω διαδρομὰς ἔγιναν ἐπισκέψεις εἰς Καρστικὰς περιοχὰς καὶ τὰ ἀκόλουθα σπήλαια:

DRINY. Περιοχὴ TRNAVA (διακλάσεις, μέτριος πολύχρωμος διάκοσμος).

DEMANOVSKA LADOVA. Εἰς DEMANOVA (Βαραθρῶδες μὲ διάκοσμον ἀπὸ πάγον).

DEMANOVSKA SLOBODY. Ἰδία περιοχὴ (ὡραιότατος διάκοσμος, μικρὸς ὑπόγειος ποταμὸς εἰς τὸ βάθος του).

BYSTRA. Περιοχὴ TALE (BASSE TATRA) (μέτριος διάκοσμος, πολλοὶ διάδρομοι — «Κατακόμβαι»).

DOBSINSKA. Περιοχὴ DOBSINA (βαραθρῶδες μὲ τοίχους ἀπὸ πάγο πάχους ἀρκετῶν μέτρων) εἶναι τὸ μεγαλύτερον τῆς Τσεχοσλοβακίας μὲ διάκοσμον ἀπὸ πάγον).

OCHTINSKA. Ἰδία περιοχὴ (βαραθρῶδες, διάκοσμος ἀπὸ ἀραγονίτη).

GOMBASESKA. Περιοχὴ ROSNAVA (ἐντυπωσιακὸς διάκοσμος, μακαρονοειδεῖς σταλακτῖται μήκους ἀρκετῶν μέτρων).

DOMICA. Περιοχὴ PLASIVEK (ἡ ὡραιοτέρα καὶ πλουσιωτέρα εἰς πολύχρωμον καὶ ἐντυπωσιακὸν διάκοσμον).

BELANSKA. Περιοχὴ BELANSKA TATRA (βαραθρῶδες, ἄπειρες σκάλες, μέτριος διάκοσμος).

VAZEK. Εἰς τὸ ὁμώνυμον χωρίον (μετριώτατος διάκοσμος, στενοὶ ἄχαρεις διάδρομοι, ὀστᾶ σπηλαίας ἄρκτου κατόπιν ἀνασκαφῶν).

Τὸ σπηλαιολογικὸν Μουσεῖον τῆς πόλεως LIPTOVSKÝ MIKULAS παρουσιάζει ἐνδιαφέρον:

Πετρώματα καὶ σπηλαιολογικὰ δείγματα, παλαιολιθικὰ καὶ νεολιθικὰ εὑρήματα, φωτογραφίες, ἀναπαραστάσεις τῆς ζωῆς προϊστορικοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς σπηλαίων κλπ. ἐντυπωσιάζουν τοὺς ἐπισκέπτας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰ σπήλαια τῆς Τσεχοσλοβακίας ὑστεροῦν εἰς πλοῦτον διακόσμου ἔναντι πολλῶν Ἑλληνικῶν—διευθετημένων τουριστικῶς καὶ μὴ—τοιούτων.

Διεθνὲς Καρστολογικὸν Συμπόσιον εἰς Γαλλοϊσπανικὰς Βασκικὰς χώρας ἀπὸ 24 – 29. 9. 1973

Ἡ ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ΕΣΕ κ. Ἄννα Πετροχείλου, μετὰ τὸ Διεθνὲς Σπηλαιολογικὸν Συνέδριον εἰς Τσεχοσλοβακίαν, παρηκολούθησε καὶ τὸ Διεθνὲς Καρστολογικὸν Συμπόσιον εἰς τὰ Γαλλικὰ καὶ Ἱσπανικὰ Πυρηναῖα, τὸ ὁποῖον ὠργάνωσε ἡ COMITE NATIONAL DE GEOGRAPHIE Γαλλίας.

Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε ἀνακοινώσεις καὶ ὁμιλίας ἐπὶ τόπου, ὅπου ἐγένοντο πολύωροι ἀναβάσεις πεζῇ, ἐπὶ τῶν Πυρηναίων, μέχρις ὕψους 1700 μ. ὑ. ἐπιφ. θαλάσσης.

Ὡμίληταὶ ἦσαν οἱ Γάλλοι Καθηγηταί: κ.κ. BARRERE, J. HAZERA, G. VIERES κλπ.

Ἐπὶ τῶν Γαλλικῶν Πυρηναίων αἱ διαδρομαί, ποὺ διήρκεσαν 4 ἡμέρας, ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι: Ἐκβολὴ τοῦ NEZ, κοιλὰς τοῦ OSSAU, GOURETTE, Κάρστ τοῦ ὄγκου τοῦ GER, αὐχὴν POURTALET, δολίνη τοῦ JAOUT, ARETTE, BARRES CALCAIRES DU BARETTOUS, LA PIERRE SAINT — MARTIN, ARRET D'ANIE, φαράγγια τοῦ HAUTE SOULE, AUSSURUCQ, ARBAILLES, δολίνη τοῦ ZABOZE.

Ἐπὶ τῶν Ἰσπανικῶν Πυρηναίων αἱ διαδρομαί, ποὺ διήρκεσαν ἐπίσης 4 ἡμέρας ἦσαν αἱ ἀκόλουθοι

RONCEVEAUX, PAMPELUNE, SIERRAS D' ARALAR, καὶ τοῦ AITZGORRI, VITORIA, MIRANDA, LA CLUSE DE L' EBRE, VILLARCAYO, TUNNEL DE PUENTEDEY, πηγὴ TREMA εἰς τὸ CASTROBARTO, αὐχὴν τοῦ ALTO DE LOS TORNOS RAMALES, πόλη LAREDO, MASSIF DU CANDINA, ISLARES, CASTRO URDIALES, SALTACABALLOS, MINES D' ORTUELLA, BILBAO, GUERNICA, σπήλαιον SANTIRIANINE, LAQUEITO — ONDARROA, ZARAUZ, HANDAYE.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀναβάσεων ἐπὶ τῶν Πυρηναίων, οἱ σύνεδροι ἀντιμετώπισαν ὅλας τὰς καιρικὰς συνθήκας: Μεγάλην ζέστην, πολὺ ψῦχος, βροχοπτώσεις καὶ χιονοπτώσεις.

Διανυκτερεύσεις ἔγιναν εἰς PAU, (3), LICQ — ATHERET, SAINT JEAN PIED DE PORT, VILLARCAYO, CASTRO URDIALES.

Ἄννα Πετροχείλου

CONGRÈS INTERNATIONAL SPÉLÉOLOGIQUE

A OLOMOUC — TCHÉCOSLOVAQUIE

(30 Août — 18 Septembre 1973)

Congressistes : 602 Grecs : 6

A l'occasion du Congrès International Spéléologique en Tchécoslovaquie, l'anniversaire des 400 années de l'Université d'OLOMOUC a été fête aussi. Entre plusieurs manifestations, des médailles en or ont été offertes à ceux qui

ont excellé à la spéléologie. Aussi, des prix ont été décernés aux plus interessantes expositions de matériel spéléologique. Mme Anna Petrohilou, la Présidente de la Société Spéléologique de Grèce et représentante de la Grèce au Congrès, a reçu la médaille en or. En plus, le prix a été décerné à l'exposition grecque de matériel spéléologique.

Deux communications, une de Mme A. Petrohilou, et l'autre de Meur Ch. Papoutsakis, membre de la S. S. G., ont été présentées au Congrès.

Le Prochain Congrès, conformément au vote relatif, aura lieu en 1977 en Angleterre. Des colloques spéléologiques auront lieu en Turquie en 1974, en Yougoslavie en 1975 et en Grèce en 1976.

Des excursions très intéressantes ont été organisées, avant et après les communications, aux plusieurs regions Karstiques, cavernes et musées.

Un autre colloque International de Karstologie et de Spéléologie en Pays Basque Franco - espagnol a été organisé par le Comité National de Géographie Française le 24 à 29 Septembre 1973, auquel participa Mme Anna Petrochilou.

Les congressistes avaient l'occasion de visiter plusieurs regions des Pyrénées Françaises et écouter les professeurs BARRERE, J. HAZERA, G. VIERES et autres communications.

ANNA PETROCHILOU

Ἑλληνο - γαλλικὴ Συνεργασία Σπηλαιολογικοῦ περιεχομένου ἀπὸ 25. 7 – 25. 8. 1973

Ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τῆς Προέδρου τῆς ΕΣΕ κ. Ἄννας Πετροχείλου

Ἡ ὀργανωθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἑλλ. Σπηλ. Ἑταιρίας, Ἑλληνογαλλικὴ Σπηλαιολογικὴ Συνεργασία εἰς τὴν Πελοπόννησον, μὲ συμμετοχὴν 8 Γάλλων τοῦ Σπηλαιολογικοῦ Τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς TOURS καὶ 10 Ἑλλήνων μελῶν τῆς Ε.Σ.Ε., ἐπραγματοποίησε τὸ ἀκόλουθον πρόγραμμα:

1ον) Ἐπίσκεψις τῶν καρστικῶν πηγῶν Κυβερίου Λεωνιδίου μὲ ὁμιλητὴν τὸν Ὑδρογεωλόγον τοῦ ΕΘΙΓΜΕ καὶ Ἀντιπρόεδρον τῆς ΕΣΕ Κον Δ. Χαραλάμπους.

2ον) Ἐξερεύνησις τοῦ Σπηλαίου Ἁγ. Νικολάου Σίντας εἰς Λεωνίδιον. Εὐμέγεθες, πλουσιώτατον εἰς διάκοσμον, προϊστορικὰ εὑρήματα, ἀνθρώπινοι σκελετοί. Πρόκειται περὶ τοῦ χαμένου σπηλαίου τοῦ Διονύσου (Παυσανίας) τὸν ὁποῖον ἐξέβρασε ἡ θάλασσα — κατὰ τὴν μυθολογίαν — εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Λεωνιδίου.

3ον) Ἐξερεύνησις καταβόθρας Νεστάσης Τριπόλεως. Κατὰ τὸν χειμῶνα δέχεται ὅλα τὰ νερὰ ποὺ πλημμυρίζουν τὴν περιοχήν.

4ον) Ἐξερεύνησις Βαράθρου «Σκορπιῶν» Προφ. Ἠλία Λεωνιδίου, κατακορύφου βάθους 208 μ. Πρόκειται περὶ τοῦ βαθυτέρου μέχρι σήμερον γνωστοῦ Ἑλληνικοῦ Βαράθρου. (Νέον ρεκὸρ βάθους). Μέχρι τὸ βαθύτερον σημεῖον του ἔφθασαν ὁ κ. Ἰω. Ἰωάννου, Γ. Γραμματέως τῆς Ε.Σ.Ε. καὶ Jean - Marc Relin, ἀρχηγὸς τῆς Γαλλικῆς ἀποστολῆς.

5ον) Ἐξερεύνησις τελευταίου βαράθρου εἰς τὸ Βαραθρῶδες Σπήλαιον «Τρύπα Γιώργαινας» Κροκεῶν Σπάρτης. Εἶναι τριώροφον μὲ πλουσιώτατον καὶ ὡραῖον διάκοσμον.

6ον Ἐξερεύνησις Βαράθρου «Κουφόσπηλο» Κροκεῶν βάθους 22 μ. Ἔχει σταλακτιτικὸν διάκοσμον εἰς τοὺς τοίχους.

7ον) Ἐξερεύνησις Βαράθρου «Πουλιοῦ Τρύπα», Καστριῶν Καλαβρύτων, βάθους 26 μ. μὲ σταλακτιτικὸν διάκοσμον εἰς τοὺς τοίχους.

8ον) Ἐπίσκεψις μὲ ἐλαστικὰς λέμβους ὁλοκλήρου τοῦ ὑπογείου ποταμοῦ «Γλυφάδα» Δυροῦ, μήκους διαδρ. 3.100 μ. Ἀπητήθησαν ὧραι 8.

9ον) Ἐπίσκεψις ὁλοκλήρου τοῦ Σπηλαίου «Τῶν λιμνῶν», Καστριῶν Καλαβρύτων, μήκους 2.000 μ., μὲ 13 κλιμακωτὰς λίμνας. Ἀπητήθησαν ὧραι 15.

Αἱ μελέται τῶν ἀνωτέρω ἐξερευνήσεων θὰ δημοσιευθοῦν εἰς εἰδικὸν τεῦχος.

Ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἔλαβον μέρος τὰ μέλη τῆς ΕΣΕ: Α. Πετροχείλου, Δ.

Χαραλάμπους, Ι. Ἰωάννου. Γ. Δηλαρᾶς, Δ. Λιάγκος, Η. Βαμβακᾶς, Δ. Ἀλφιέρης, Ν. Μουστάκα, Γ. Ἰωάννου, Α. Μπέργκιν.

Ἀπὸ Γαλλικῆς πλευρᾶς: Jean - Marc Relin, Dominique Turbé, Patricia Guillemot, Brigitte Motrot, Sylvette Garin, Geneviève Relin, Raymond Gautier' Jean - François Mignot

Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐξερευνήσεων, οἱ ξένοι μας ἐνθουσιάσθησαν μὲ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοξενίαν, ἡ ὁποία τοὺς παρεσχέθη κατὰ τὸ δυνατόν.

Ἡ Ἑλληνογαλλικὴ Συνεργασία Σπηλαιολογικοῦ Περιεχομένου θὰ ἐπαναληφθῇ τὸ 1974 εἰς Σπήλαια καὶ Βάραθρα τῆς νήσου Κρήτης.

Ἑλληνο – ολλανδο – γιουγκοσλαβικὴ Συνεργασία Βιοσπηλαιολογικοῦ περιεχομένου ἀπὸ 24.7 – 27.7.1973

Κατόπιν συνεννοήσεως ἡ Ἑλλην. Σπ. Ἑταιρία ὠργάνωσε Βιοσπηλαιολογικὰς ἐρεύνας εἰς τὰ σπήλαια τῶν Νομῶν Πέλλης, Κοζάνης καὶ Καστοριᾶς, μὲ ἄριστα ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα θὰ δημοσιευθοῦν ἐν καιρῷ.

Ὅπως ἀπεδείχθη τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν πανίδα τῶν Ἑλληνικῶν σπηλαίων, εἶναι παγκόσμιον. Εἰς τὰ ἀνακαλυπτόμενα διὰ πρώτην φορὰν ἔντομα δίδεται — τιμῆς ἕνεκεν — τὸ ὄνομα Ἑλλήνων Σπηλαιολόγων.

Ἔλαβον μέρος οἱ Ὁλλανδοὶ Βιοσπηλαιολόγοι: Κος καὶ Κα Deeleman καὶ ὁ Γιουγκοσλάβος κ. Pretner. Ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς ὁ κ. Ἀνδρ. Θεολόγου, μέλος τῆς Ε.Σ.Ε.

Ἑλληνοϊταλικὴ Συνεργασία Ὑδρογεωσπηλαιολογικοῦ περιεχομένου

Κατὰ Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον 1973

Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Modena μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Καθηγητὴν κ. BERTOLANI συνέχισαν καὶ ἐφέτος τὸ καλοκαῖρι τὰς ἐξερευνήσεις σπηλαίων καὶ καταβοθρῶν, ποὺ ἔχουν ἀρχίσει πρὸ ὀκταετίας, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Κωπαΐδος, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Ἑλλ. Σπηλ. Ἑταιρίας.

Ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἔλαβον μέρος οἱ Γεωλόγοι καὶ μέλη τῆς ΕΣΕ κ.κ. Δ. Χαραλάμπους (ἀντιπρόεδρος) καὶ Κ. Γρίβας.

ΣΠΗΛΑΙΟΒΑΡΑΘΡΟΝ ΑΛΥΚΟΠΕΤΡΑΣ

ΔΡΑΚΕΙΑΣ ΒΟΛΟΥ

Ἀριθ. Σπηλ. Μητρώου 4298 **Ὑπὸ Ἄννας Πετροχείλου**

ΘΕΣΙΣ

Εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς Ν.Δ.Δ. πλευρᾶς τοῦ ὄρους Πήλιον εἰς τὴν τοποθεσίαν Ἀλυκόπετρα 50 μ. χαμηλότερον ἀπὸ τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῆς ἁμαξιτῆς ὁδοῦ Βόλου πρὸς χωρίον Χάνια, εἰς ὕψος ὑπὲρ ἐπ. θαλάσσης 900 μ.π. Ὑπάγεται εἰς τὴν Κοινότητα Δρακείας Βόλου, ἡ ὁποία εὑρίσκεται πρὸς Β.Α. τοῦ Σπηλαίου εἰς ἀπόστασιν 00,50′ ὥρας πεζῇ.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Ἡ περιοχὴ τοῦ σπηλαίου εἶναι πολὺ ἐπικλινὴς μὲ ἀγρίαν θαμνώδη πυκνὴν βλάστησιν καὶ θαυμασίαν θέαν πρὸς Δρακείαν καὶ ἄλλα χωρία.

ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΣ

Ἡ τοποθεσία Ἀλυκόπετρα συνδέεται μετὰ τῆς πόλεως Βόλου δι' ἀσφαλτοστρώτου ἁμαξιτῆς ὁδοῦ μήκους 20 χλμ. π. Ἐν συνεχείᾳ πεζῇ ἐπὶ δυσβάτου μονοπατίου ἕως τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου (00,10′ ὥρας).

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

Τὸ σπήλαιον ἦτο γνωστὸν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰς τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς. Ἡ ΕΣΕ ἔλαβε γνῶσιν ἀπὸ ἐπιστολὴν σταλεῖσαν πρὸς τὴν Καν Πετροχείλου, ἐκ μέρους τοῦ Κου Π. Μωραΐτη, προέδρου τῆς Περιηγητικῆς Λέσχης Βόλου, συνοδευομένην μὲ δημοσίευμα σχετικὸν μὲ τὸ ἀνωτέρω σπήλαιον τῆς δημοσιογράφου Κας Κ. Πάντου κατοίκου Ζαγορᾶς. (Θεσσαλία Βόλου 23.11.1972).

Ἠκολούθησε ἄλλη ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Καν Πετροχείλου ἐκ μέρους τῆς Κας Πάντου μὲ τὴν παράκλησιν, ὅπως ἐνδιαφερθῇ διὰ τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ ἀνωτέρω σπηλαίου, διότι — κατὰ τὰς πληροφορίας ποὺ εἶχε συλλέξει — ἐπρόκειτο περὶ τοῦ σπηλαίου τοῦ Κενταύρου Χείρωνος.

Ἡ Ἑλλ. Σπηλ. Ἑταιρία ἐνδιαφερθεῖσα ἐζήτησε παρὰ τοῦ ΕΟΤ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν διὰ τὸν ἀνωτέρω σκοπόν, ὁ ὁποῖος τῆς τὴν παρέσχε. Κατόπιν τούτου ἡ ΕΣΕ ἀνέθεσεν εἰς τὴν γράφουσαν τὴν ἐξερεύνησιν κλπ. τοῦ

σπηλαίου, ἡ ὁποία ἐπραγματοποιήθη τὸν Μάϊον τοῦ 1973. Συνειργάσθησαν τὰ μέλη τῆς ΕΣΕ: δις Ἄννα Μπέργκιν, καὶ οἱ κ.κ. Ἠλ. Βαμβακᾶς καὶ Διον. Ἀλφιέρης. Συμπαρέστησαν: ὁ πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῆς Περιηγητικῆς Λέσχης Βόλου κ.κ. Π. Μωραΐτης, Ἀντωνούλης, Τριγκώνης καὶ ὁ νεώτερος Μωραΐτης. Ἡ καθοδήγησις πρὸς τὸν χῶρον τοῦ Σπηλαίου ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἀγροφύλακος Ἀθανασίου Χρυσάφη κατοίκου Δρακείας.

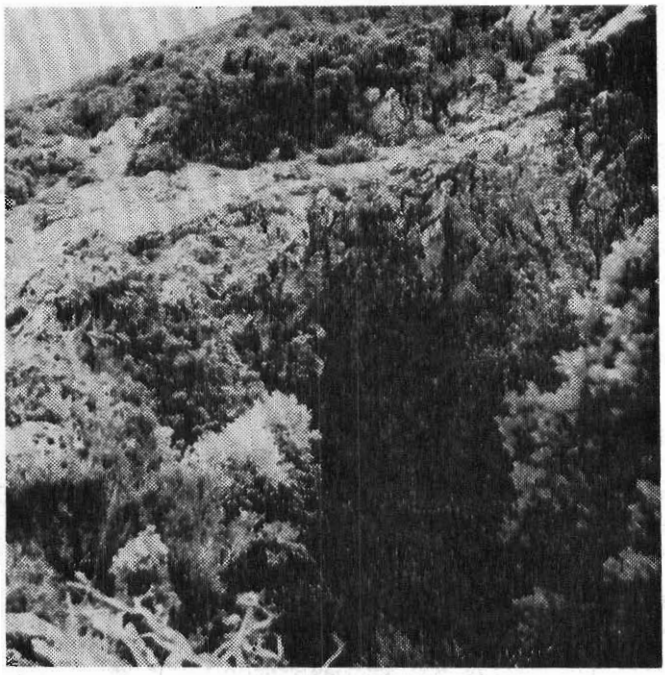

Ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ τοῦ Βαράθρου καὶ ἡ ἀρχὴ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου.

Φωτ. Α. Πετροχείλου

ΘΡΥΛΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Ἡ παράδοσις ἀναφέρει — σύμφωνα μὲ πληροφορίας τῆς Κας Πάντου —, ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ σπήλαιον εἶχε τὸ ἐργαστήριο του ὁ Κένταυρος Χείρων, ὅπως ἐπίσης καὶ τὴν σχολήν του,ὅπου ἐμαθήτευσαν ὁ Ἰάσων, ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἄλλοι δημηρικοὶ ἥρωες.

Ἐπίσης ἀναφέρεται ὅτι οἱ βοσκοὶ τοῦ Πηλίου — ἔ φ ρ α ξ α ν !! μὲ πέτρες τὴν εἴσοδόν του, γιὰ τὴν προστασίαν τῶν κοπαδιῶν των. Μερικοὶ θαρραλέοι, ποὺ κα-

τέθηκαν παλαιότερα μὲ σχοινιά, γιὰ νὰ σώσουν τὰ κατσίκια των ποὺ εἶχον πέσει μέσα, διηγοῦντο μετὰ βεβαιότητος ὅτι: «Ὑπῆρχαν χαραγμένα σχέδια πάνω στοὺς βράχους τῆς σπηλιᾶς, ἀγκωνάρια ἀπὸ παλαιὰ κτίσματα καὶ σκαλιά, ποὺ ὁδηγοῦσαν σὲ βαθύτερη σπηλιὰ καὶ ὅπου φοβήθηκαν νὰ πᾶνε».

Ἡ φαντασία τοποθέτησε ἀρχαῖο ναὸ ἢ μαντεῖο.

Τὰ ἴδια περίπου ἀναφέρει στὸ βιβλίο του: «Ἱστορία τοῦ Πηλίου, καὶ τῆς περιοχῆς» ὁ ἀείμνηστος Ζαγοριανὸς ἱστορικὸς Κορνάνος, ὁ ὁποῖος ἐπίστευε ὅτι τὸ σπήλαιον Ἀλικόπετρας ἦταν ἀρχαία ἐκκλησία.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΡΥΛΩΝ

Δὲν γνωρίζομεν ἂν ἄλλοτε ἡ μορφολογία τῶν τοιχωμάτων τοῦ βαράθρου ἐπαρουσίαζε δυνατότητας βατότητος πρὸς τὸ ἐσωτερικόν του. Σήμερον, ὡς ἔχει, εἶναι ἀδύνατος ἡ κατάβασις ἄνευ χρησιμοποιήσεως 20 μέτρων μήκους σχοινίνης κλίμακος. Τὰ ἀναφερόμενα «ἀγκωνάρια», «παλαιὰ κτίσματα» καὶ «σκαλιά», δὲν εἶναι ἄλλα ἀπὸ τοὺς εὑρισκομένους εἰς τὸ δάπεδον τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ σπηλαίου ὀγκολίθους, ἀποσπασθέντας ἐκ τῆς ὀροφῆς, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἔχουν κανονικὰ σχήματα, ποὺ ὁμοιάζουν ὡς τεχνικῶς κατασκευασθέντα.

Τὰ μόνα χαρακτηριστικὰ ἀνθρώπινα ἔργα, ποὺ διεπιστώθη ἡ ὕπαρξις των ἐντὸς τοῦ σπηλαίου εἶναι 1ον) ἓν σχῆμα σταυροῦ μὲ μαῦρον χρῶμα, εὑρισκόμενον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ καλυμμένου τμήματος τοῦ βαράθρου, πλησίον τῆς ὀροφῆς καὶ εἰς ὕψος 6 μ. π. καὶ 2ον) Πρὸς τὸ βαθύτερον καὶ τελευταῖον τμῆμα τοῦ βαράθρου, ἐπὶ μικροῦ κοιλώματος, βράχου πλαισιωμένου μὲ σταλακτιτικὴν ὕλην εὑρέθη τοποθετημένον κρυστάλλινον δοχεῖον, τεμαχισμένον. Ἓν μόνον τεμάχιόν του μετεφέρθη — τὰ ὑπόλοιπα παραμένουν ἐπὶ τόπου — καὶ παρεδόθη πρὸς μελέτην εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Μουσείου Βόλου Κον Θεοχάρην. Οὗτος ἐφ' ὅσον δὲν εἶχε ὁλόκληρον τὸ δοχεῖον, ἐπεφυλάχθη νὰ ἐκφράση ὑπεύθυνον γνώμην περὶ τούτου. Περιωρίσθη μόνον εἰς τὴν δήλωσιν ὅτι τὸ δοχεῖον τοῦτο λόγῳ τοῦ ὑπάρχοντος σταυροῦ ἐντὸς τοῦ σπηλαίου, πιθανὸν νὰ εἶναι Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς μέχρι καὶ τοῦ 18ου αἰῶνος. Ὡς πρὸς τὰ προαναφερθέντα λαξεύματα, τίποτε σχετικὸν δὲν διεπιστώθη.

Δὲν ἀποκλείομεν τὴν πιθανότητα ὑπάρξεως παλαιότερον βατότητος, μερικῶς φυσικήν, μὲ συμπλήρωσιν τεχνητὴν πρὸς τὸ Β΄ τοῦ στομίου σημεῖον, ὅπου ὑπάρχει σήμερον πυκνοτάτη βλάστησις ἀπὸ δέντρα καὶ ἀναρριχώμενα φυτά, τὸ ὁποῖον νὰ ἔχη ὑποστῆ κατολίσθησιν ἐκ διαβρώσεων. Τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδειχθῇ, ἂν γίνουν ἀνασκαφαὶ ἐντὸς τοῦ σπηλαίου καὶ ἀποκαλυφθοῦν εὑρήματα, τὰ ὁποῖα θὰ μαρτυροῦν τὴν ἐντὸς αὐτοῦ ἀπασχόλησιν, ἢ διαμονήν, ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς, ποὺ ἤκμασεν ὁ Κένταυρος Χείρων. Ἐὰν τοῦτο ἀποφασισθῇ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας, ἡ ΕΣΕ εἶναι πρόθυμος νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν προσπάθειαν, διὰ παντὸς μέσου. (συνεργατῶν καὶ ὑλικῶν).

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἰδίου ἔτους ἐπραγματοποιήθη νέα κατάβασις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος τὰ μέλη τῆς ΕΣΕ κ.κ. Δ. Ἀλφιέρης ἀρχηγὸς καὶ Σ. Πουλίδης. Ἐπίσης οἱ κ.κ. Ν. Κατσιμάλης καὶ Ν. Καλλίνικος.

Σκοπὸς τῆς νέας καταβάσεως ἦτο ἡ φωτογράφησις τῶν τεμαχίων τοῦ κρυσταλλίνου δοχείου — ἐπὶ τόπου ὡς εἶχαν — καὶ ἡ παραλαβή των, κατόπιν ὑποδείξεως τοῦ Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Βόλου κ. Δ. Θεοχάρη, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπεστάλησαν πρὸς

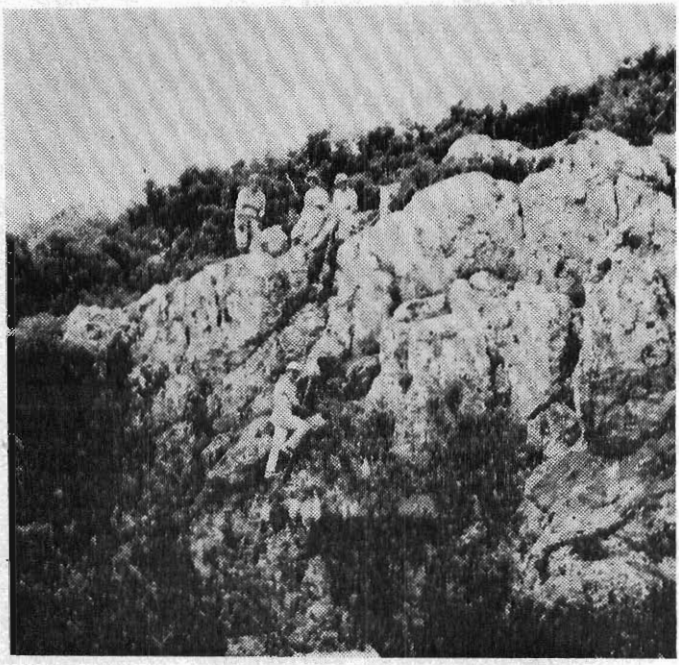

Ἑτοιμασία καὶ ἀρχὴ καταβάσεως τοῦ συνεργείου εἰς τὸ βάραθρον.

Φωτ. Α. Πετροχείλου

μελέτην. Μεταξὺ αὐτῶν συμπεριλαμβάνεται καὶ ἀνθρώπινον ὀστοῦν εὑρεθὲν εἰς ἄλλο σημεῖον τοῦ σπηλαίου.

Τὰ πορίσματα τῆς μελέτης τοῦ Κου Θεοχάρη, θὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὴν ἀνωτέρω ἔκθεσιν ὅταν παραληφθοῦν.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου εἶναι στόμιον, σχήματος ἀχλαδιοῦ, διαστάσεων 22Χ12 μ., εἰς τὸ πλατύτερον τμῆμα του. Ἡ πρὸς Ἀνατολὰς πλευρά του ἔχει κατακόρυφον

βάθος 17 μ. μὲ τοίχωμα ἀργητικόν. Ἡ πρὸς Δυσμὰς εἶναι κατὰ 9 μ. ὑψηλοτέρα τῆς πρώτης μὲ πολὺ ἐπικλινὲς τοίχωμα μέχρι βάθους 16 μ., ὁπότε συνεχίζει μὲ ἐνδιάμεσα ἀργητικά. κενά. Κατόπιν μελέτης, ἐθεωρήθη προτιμωτέρα ἡ κατάβασις ἐντὸς τοῦ βαράθρου ἀπὸ τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τοῦ χείλους, διὰ τεχνικοὺς λόγους.

Ἀπὸ τὸ σημεῖον τῆς καταβάσεως, τὸ πρὸς Β τμῆμα τοῦ δαπέδου τοῦ βαράθρου εἶναι πολὺ ἀνηφορικὸν καὶ μόνον πρὸς τὸ τέλος του καλύπτεται ἀπὸ ὀροφήν. Ἑπομένως εὑρίσκεται πλησιέστερον πρὸς τὴν τοπογραφικὴν ἐπιφάνειαν, λόγῳ ὅμως τῆς πυκνοτάτης βλαστήσεως ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ βαράθρου, ἀπὸ μεγάλα δένδρα καὶ

Κατὰ τὴν κατάβασιν.

Φωτ. Α. Πετροχείλου

ἀναρριχώμενα φυτά, καθίσταται δυσχερεστάτη ἡ κατάβασις ἂν ὄχι ἀδύνατος. Εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον φρονοῦμεν, ὅτι θὰ ὑπῆρχε ἄλλοτε δυνατότης βατότητος — ἐὰν ὑπῆρξε — ἐφ' ὅσον — ὡς προανεφέρθη — ἡ μορφολογία τῶν τοιχωμάτων του παρουσίαζε ἄλλοτε εὐνοϊκὰς ἐν μέρει προϋποθέσεις. Τὸ ἀνωτέρω τμῆμα τοῦ σπηλαίου ἔχει διαστάσεις 27Χ9 - 11 μ.Πρὸς τὸ δεξιὸν τέλος του διανοίγεται ἀρκετὰ ἀνηφορικὴ ἐσοχὴ μήκους 6Χ3 μ. Τὸ πρὸς Νότον τμῆμα τοῦ βαράθρου ἐκτείνεται, εἰς μῆκος 16Χ9Χ8 - 2,2 μ. ὕψος, τὸ ὁποῖον ἐπὶ 4 μ. εἶναι ἀκάλυπτον. Ἀπὸ τὸ σημεῖον τοῦτο ἀρχίζει τὸ

κυρίως σπήλαιον, τὸ ὁποῖον εἶναι βαραθρῶδες. Τὸ δάπεδόν του εἶναι καλυμμένον μὲ ὀγκολίθους ἀποσπασθέντας ἐκ τῆς ὀροφῆς. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἀνωτέρω τμήματος, μεταξὺ βράχων, διανοίγεται διάδρομος ἀνηφορικὸς διαστάσεων 9Χ1,3Χ3 μ. (μῆκος, πλάτος, ὕψος), ὁ ὁποῖος καταλήγει εἰς πολὺ ἀνηφορικὸν θάλαμον διανοιγμένον καὶ αὐτὸν μεταξὺ ὀγκολίθων, διαστάσεων 7Χ5Χ4,5 μ. Εἰς τὸ κέντρον του, πρὸς τὰ ἀριστερά, ὑπάρχουν δύο, περίπου συμμετρικοί, παράλληλοι φυσικὰ τοποθετημένοι λευκοὶ ὀγκόλιθοι, οἱ ὁποῖοι ἐχαρακτηρίσθησαν, ἴσως, ὡς ὑπολείμματα ναοῦ.

Μεταξὺ τῶν ὀγκολίθων τοῦ κυρίως σπηλαίου, ὑπάρχουν κενά, διὰ μέσου τῶν

Ὁ βράχος ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρέθη τὸ σπασμένο κρυστάλλινο δοχεῖον.

Φωτ Δ. Ἀλφιέρη

ὁποίων πραγματοποιεῖται ἡ διείσδυσις εἰς χαμηλότερα καὶ πολὺ ἀπότομα τμήματα τοῦ σπηλαίου, συνολικοῦ βάθους 22 μ. Πρὸς τὸ τελευταῖον κενὸν μεταξὺ τῶν ὀγκολίθων, εὑρέθη τὸ προαναφερθὲν κρυστάλλινον δοχεῖον (βλέπε χάρτην κατόψεως).

Ἐν συνεχείᾳ διανοίγονται δύο παράλληλοι καταβόθραι ὁρατοῦ βάθους 8 μ.

ΣΠΗΛΑΙΟΓΕΝΕΣΙΣ

Τὸ σπήλαιον διηνοίχθη ἐντὸς ἀσβεστολίθου διὰ διαβρώσεως καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ πιέσεως τῶν ὑδάτων. Τὰ ὕδατα εἰσεχώρησαν ἐκ Δ πρὸς Α καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐκ Β πρὸς

Ν., διὰ τῶν σχισμῶν, τῆς τοπογραφικῆς ἐπιφανείας (κλίσις τῶν στρωμάτων τῶν πετρωμάτων). Κατὰ πρῶτον διηνοίχθη τὸ μεγαλύτερον τμῆμα τοῦ κοιλώματος τοῦ σπηλαίου. Καταπεσὸν τμῆμα τῆς ὀροφῆς του, διήνοιξε τὸ σημερινὸν στόμιον τοῦ βαράθρου, τοῦ ὁποίου αἱ διαστάσεις συνεχῶς αὐξάνονται ἐκ τῆς ἰδίας αἰτίας. Ἐπίσης ἀπὸ διάβρωσιν ἀπεσπάσθησαν ἐκ τῆς ὀροφῆς του οἱ ὀγκόλιθοι, οἱ ὁποῖοι ἐκάλυψαν ὅλα τὰ χαμηλότερα τμήματα τοῦ σπηλαίου. Τὰ ὕδατα διέφυγαν ἀπὸ τὰς ὑπαρχούσας καταβόθρας πρὸς χαμηλότερα ἐπίπεδα. Λόγω τῆς μορφολογίας τῆς τοπογραφικῆς ἐπιφανείας (πολὺ ἐπικλινὴς) τὸ βάραθρον καὶ σήμερον δέχεται ὕδατα τῆς περιοχῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχοπτώσεων, τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦν τὴν αὐτὴν διαδρομήν.

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Τὸ Σπηλαιοβάραθρον Ἀλυκόπετρας ἐκτείνεται ἐκ Β. πρὸς Ν. εἰς κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν μήκους 67 μ. Τὸ κατακόρυφον βάθος τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ βαράθρου ἀπὸ μὲν τὴν Δ. πλευρὰν ἀνέρχεται εἰς 26 μ. ἀπὸ δὲ τὴν Α. εἰς 17 μ. Τὸ συνολικὸν βάθος του, ἀνέρχεται εἰς 50 μ. π. Καταλαμβάνει ἔκτασιν — τὸ πρῶτον τμῆμα του — 550 τ.μ.

ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ — ΥΓΡΑΣΙΑ

Εἰς τὸ βαθύτερον τμῆμα τοῦ βαράθρου ἡ θερμοκρασία ἦτο 15^{0}C. Ἡ ὑγρασία του 90%.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ἂν καὶ τὸ βάραθρον εἶναι πολὺ ἐντυπωσιακὸν ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὸ βάθος του, ἐν τούτοις δὲν θεωρεῖται κατάλληλον — πρὸς τὸ παρὸν — διὰ τουριστικὴν ἀξιοποίησιν. Ἐὰν γίνουν ἀνασκαφαὶ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ διαπιστωθοῦν ἀνθρώπινα ἴχνη παρωχημένης ἐποχῆς, τότε ὁ θρύλος θὰ μετατραπῇ εἰς πραγματικότητα καὶ αὐτομάτως τὸ βάβαθρον θὰ ἀποκτήσῃ μεγάλην τουριστικὴν ἀξίαν, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς φημισμένας φυσικὰς καλλονὰς τοῦ Πηλίου καὶ τῶν γραφικῶν χωριῶν του.

RESUMÉ

La Grotte Alykopetra à Volos No *4298*

Par Anne Petrochilos

Il s'agit d'un gouffre verticall, d'une profondeur de *17* m , que suit une grotte d'une profondeur totale de 50 m.

A sa section terminale, a été trouvé un vase en crystal tompn, placé sur un block, et à un autre point un os d'homme. Les deux trouvailles ont été euvoyées à Meur D Theocharis, archéologue pour examination.

La tradition dit que cette grotte servit comme école et laboratoire du Centaure Chiron, auprès duquel Iason, *A*chille et plusieurs autres héros Homeriques out été instruits

L'étude archéologique donnera la réponse correcte.

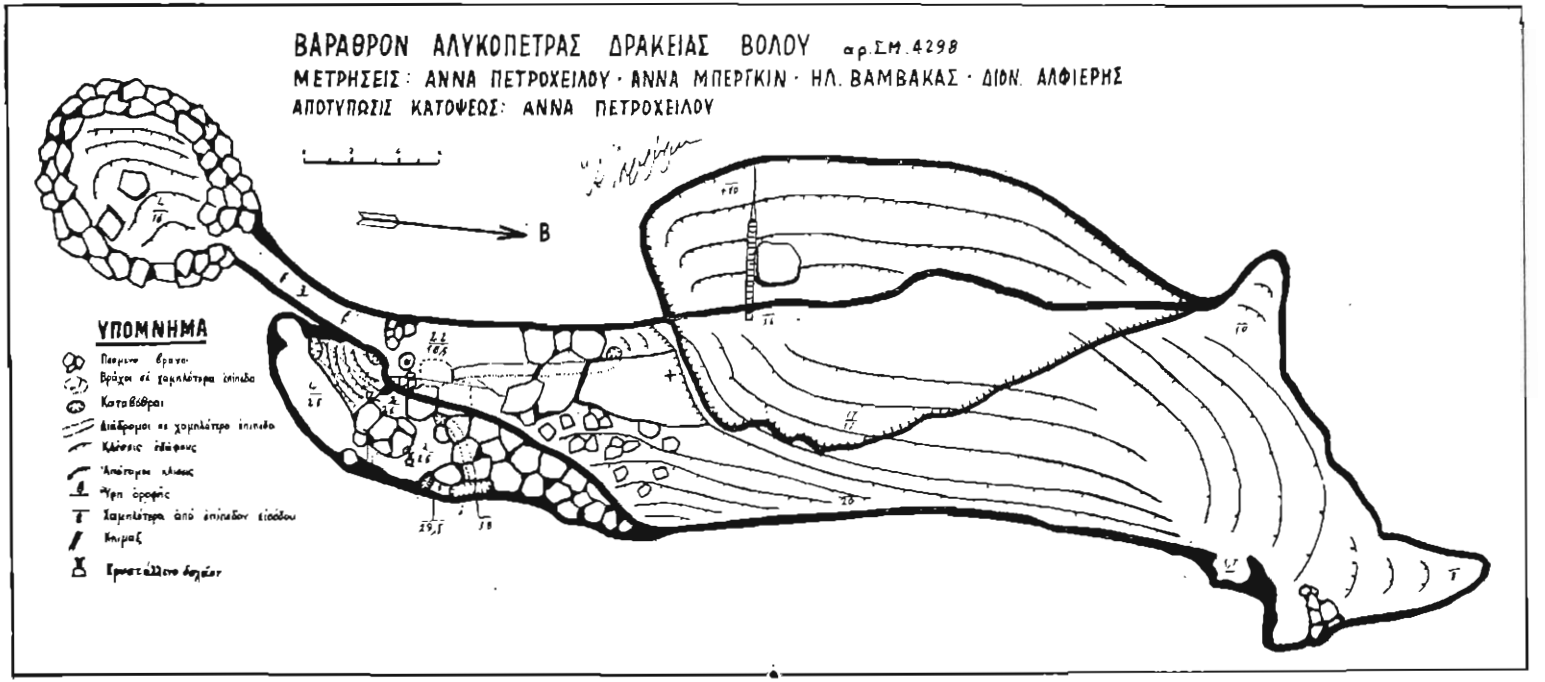
ΒΑΡΑΘΡΟΝ ΑΛΥΚΟΠΕΤΡΑΣ ΔΡΑΚΕΙΑΣ ΒΟΛΟΥ αρ.ΣΜ.4298
ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ: ΑΝΝΑ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ · ΑΝΝΑ ΜΠΕΡΓΚΙΝ · ΗΛ. ΒΑΜΒΑΚΑΣ · ΔΙΟΝ. ΑΛΦΙΕΡΗΣ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΙΣ ΚΑΤΟΨΕΩΣ: ΑΝΝΑ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ
B
ΥΠΟΜΝΗΜΑ
Πεσμένο βράχοι
Βράχοι σε χαμηλότερα επίπεδα
Καταβόθραι
Διάδρομοι σε χαμηλότερο επίπεδο
Κλίσεις εδάφους
Ἀπότομοι κλίσεις
Ὕψη ὀροφῆς
Χαμηλότερα ἀπὸ ἐπίπεδον εἰσόδου
Κλιμαξ
Κρυστάλλινο δοχεῖον

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ «ΓΛΥΚΩΝ ΝΕΡΩΝ» ΓΛΥΚΩΝ ΝΕΡΩΝ ΠΑΙΑΝΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ἀριθ. Σπηλ. Μητρώου 3833 **Ὑπὸ Ἰωάννου Ἰωάννου**

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ὁ Ἑλληνικὸς Ὀργανισμὸς Τουρισμοῦ μὲ ἐπεῖγον ἔγγραφό του πρὸς τὴν Ε.Σ.Ε. γνωστοποιεῖ ὅτι στὴν περιοχὴ Γλυκὰ Νερὰ τῆς Παιανίας ὅπου λειτουργοῦν τὰ λατομεῖα ΕΛΜΕΣ ἀπεκαλύφθη σπήλαιο. Ὁ Ε.Ο.Τ. ἐπιχορηγεῖ τὴν Ε.Σ.Ε. γιὰ τὴν μελέτη τοῦ σπηλαίου. Ἡ Ε.Σ.Ε. συνεργάζεται μὲ τὴν Β΄ Ἐφορία Ἀρχαιοτήτων Ἀθηνῶν γιὰ τὴν πιθανότητα διαπιστώσεως ἀρχαιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ σπηλαίου. Ἡ Ε.Σ.Ε. ἀναθέτει τὴν μελέτη τοῦ σπηλαίου στὰ μέλη της κ. Ἰωάν. Ἰωάννου, κ. Θεόδ. Πίτσιο, κ. Ἀντ. Σιφναῖο, κ. Νίτ. Μουστάκα, τὴν δίδα Λ. Μπομπότη καὶ τὴν δίδα Γ. Ἰωάννου. Ἡ μὴ ὕπαρξις ἀρχαιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ σπηλαίου διαπιστώθηκε ἀπὸ τὸν ἔφορο ἀρχαιοτήτων Β΄ Ἐφορίας Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννην Παπαχριστοδούλου σὲ συνεργασία μὲ τὸν κ. Ἰωάν. Ἰωάννου τὴν 19 Αὐγούστου. Ἡ μελέτη, φωτογράφηση καὶ χαρτογράφηση τοῦ σπηλαίου πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὴν ὁμάδα μελῶν τῆς Ε.Σ.Ε. τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1972. Τὸ σπήλαιο βρίσκεται στὸ λατομεῖο ΕΛΜΕΣ στὴν τοποθεσία Γλυκὰ Νερὰ τοῦ δήμου Παιανίας Ἀττικῆς.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ

Ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου βρίσκεται στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ λατομείου καὶ σὲ ὕψος 5 μ. ἀπὸ τὸ δάπεδο τῆς πλατείας τοῦ λατομείου. Ἀπὸ τὸ χεῖλος τοῦ λατομείου ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου ἀπέχει 5 μ. ἐπίσης.

Τὸ ἄνοιγμα τῆς εἰσόδου ἔχει 1 μ. ὕψος καὶ πλάτος 0,60μ. Συνεχίζεται τὸ σπήλαιο μὲ μῆκος 3 μ. καὶ μὲ ὕψος 1,20 μ. Στὰ 2 μ. δεξιὰ ὑπάρχει κολῶνα ποὺ ἔχει ὕψος 0,80 μ. καὶ διαστάσεις 0,40 μ. Χ 0,30μ. Γύρω ἀπὸ τὴν κολῶνα ὑπάρχει κενὸ 0,50 μ. καὶ μετὰ εἶναι τὰ τοιχώματα τοῦ σπηλαίου.

Στὴν ὀροφὴ διακρίνεται ὀπὴ διαστάσεων 0,10 μ. Χ 0,20 μ. ἀπὸ ὅπου ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους ἔχει εἰσέλθει τὸ νερὸ ποὺ μὲ τὴν μηχανική του ἐνέργεια ἔχει διανοίξη τὸ σπήλαιον στὸν ἀσβεστόλιθο. Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν διάνοιξη τοῦ σπηλαίου δὲν εἶναι καὶ ἡ μοναδικὴ ὀπὴ ἀπὸ τὴν ὁποία εἰσχωροῦσαν τὰ νερὰ ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια μὲ μικρὲς ποσότητες στὸ σπήλαιο ἀλλὰ θὰ ὑπῆρχαν καὶ ἄλλες γιατὶ βρισκόμαστε στὸ τέλος τοῦ σπηλαίου ἀνατολικά, ἐνῶ τὸ κυρίως σπήλαιο θὰ πρέπει νὰ

εἶναι πρὸς τὰ ὄρεια ὅπου ὅμως οἱ ἐργασίες τοῦ λατομείου τὸ ἔχουν ἐξαφανίσει καὶ καταστρέψει.

Στὸ δάπεδο μεγάλος ὀγκόλιθος καλύπτει τὸ μεγαλύτερό του τμῆμα. Στὸ τέλος

Ὁ ἀρχαιολόγος κ. Ἰωάννης Παπαχριστολούλου στὴν εἴσοδο τοῦ σπηλαίου Γλυκῶν Νερῶν.

Φωτ. Ἰωάν. Ἰωάννου

ἀριστερὰ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ θαλάμου μπρὸς ἀπὸ τὴν κολῶνα εἶναι τὸ ἄνοιγμα τῆς εἰσόδου καταβάσεως πρὸς τὸ τέλος τοῦ σπηλαίου. Τὸ ἄνοιγμα ἔχει διαστάσεις 0,50 μ. Χ

0,50 μ. καὶ κατακόρυφο βάθος 2,80 μ. Τὸ δάπεδο τοῦ βαράθρου ἔχει μῆκος 1,80 μ. καὶ πλάτος 0,60 μ. Τὸ δάπεδο συνεχίζεται δεξιὰ μὲ μικρὴ τρύπα 0,20 μ. καὶ εἶναι φρακαρισμένη ἀπὸ μικρὲς πέτρες καὶ φερτὰ ὑλικά. Εἶναι φανερὴ ἡ διαφυγὴ τῶν νερῶν ποὺ δεχόταν τὸ σπήλαιο στὸ σημεῖο αὐτὸ τοῦ δαπέδου. Ἀπὸ πολλὰ χρόνια τὸ σπήλαιο δὲν δέχεται σεβαστὲς ποσότητες νερῶν ὅπως δείχνουν τὰ λιθωματικὰ ὑλικὰ τῆς ὀροφῆς καὶ τῶν τοιχωμάτων. Ὁλόκληρο τὸ σπήλαιο λοιπὸν δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸν μικρὸ θάλαμο καὶ τὸ μικρὸ βάραθρο.

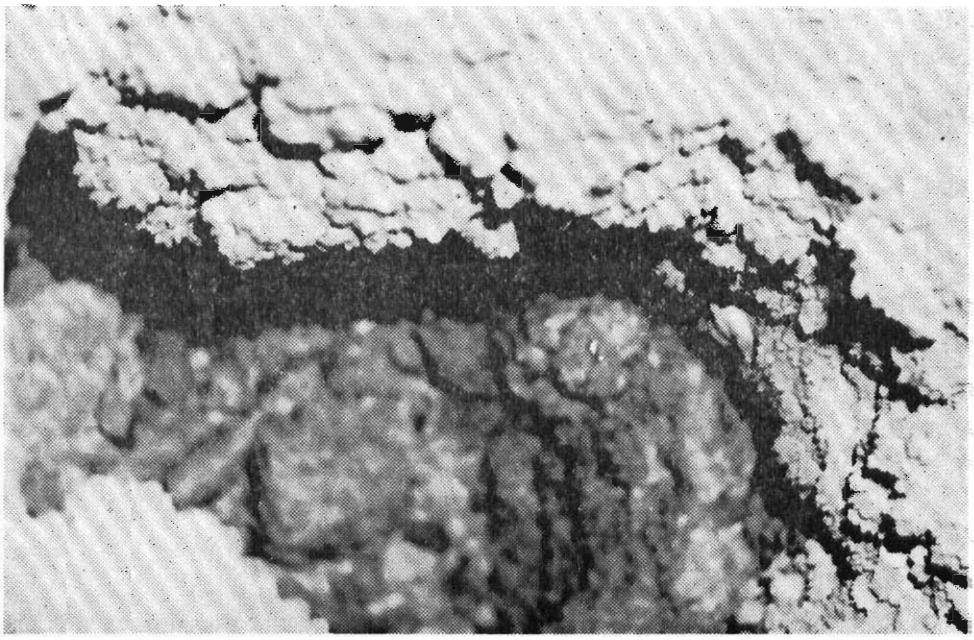

Ἡ βάση τοῦ βαράθρου πρὸς τὴν δεξιὰ πλευρὰ ὅπου διακρίνονται φερτὰ ὑλικὰ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα γίνεται ἡ διαφυγὴ τῶν νερῶν ποὺ δεχόταν τὸ βάραθρο.

Φωτ Ἰωάν. Ἰωάννου

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Οὐδεμία ἀρχαιολογικὴ ἔνδειξις παρετηρήθη στὸ σπήλαιο καὶ εἶναι ἀπόλυτα δικαιολογημένη ἐφ' ὅσον τὸ σπήλαιο ἦταν «τ υ φ λ ό», δηλαδὴ δὲν εἶχε εἴσοδο ἐπικοινωνίας μὲ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους ἀλλὰ συνεδέθη μὲ αὐτὴν καὶ ἀπεκαλύφθη κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν στὸ λατομεῖο ΕΛΜΕΣ.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τὸ σπήλαιο δὲν θεωρεῖται τουριστικῶς ἀξιοποιήσιμο λόγω τοῦ μικροῦ του μεγέθους. Γενικὰ τὸ σπήλαιο εἶναι χωρὶς καμμιὰ σπηλαιολογικὴ ἢ ἄλλη ἀξία στὴν κατάστασι ποὺ εἶναι σήμερα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὸ ὅτι τὸ σπήλαιο ἦταν μεγαλύτερο καὶ καταστράφηκε, διαπιστώνεται ἀπὸ τὸ ὅτι τὸ ὑπόλοιπο σπήλαιο ποὺ βλέπουμε σήμερα εἶναι τὸ τέλος τῶν ἐνεργειῶν καὶ ἡ κατάληξή τους στὴν διάνοιξη ἑνὸς σπηλαίου. Ἀκόμα τὸ ὅτι ἦταν μεγαλύτερο ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὸν ὄγκο τοῦ ὑλικοῦ σταλαχτιτικοῦ καὶ σταλαγμιτικοῦ ποὺ πῆραν ἀπὸ τὸ σπήλαιο καὶ μὲ τὸ ὁποῖο ἔχτισαν συντριβάνι σὲ ταβέρνα τῆς αὐτῆς περιοχῆς μὲ τὸ σπήλαιο. Τὸ σημερινὸ σπήλαιο εἶναι ἀδύνατο νὰ προσέφερε τόσο λιθωματικὸ ὑλικό.

RÉSUMÉ

The small cave «Glyka Nera» at Peania — Attica File No 3833

By John Ioannou

This is a small cave, that has beenfound during the excavations of the quarry ELMES.

It consists of a very small room and a shallow shaft, 2.80 m. deep. No touristic or archaeological interest.

ΣΠΗΛΑΙΟ ΓΛΥΚΩΝ ΝΕΡΩΝ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΙΣ ΚΑΤΟΨΕΩΣ και ΚΑΘΕΤΟΥ ΤΟΜΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗ Α-Β

Α.Σ.Μ. Ε.Σ.Ε. 3.833 ΚΛΙΜΑ=1:100

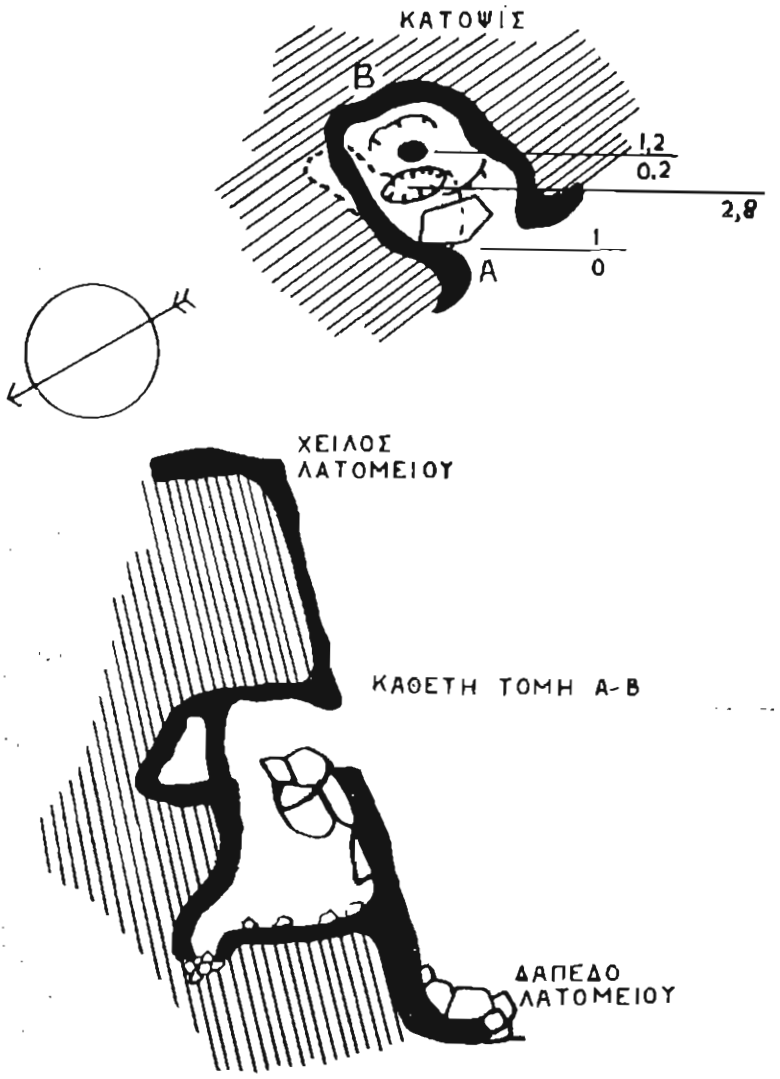

Η ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΗΜΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ ΛΑΣΚΩ

Ὑπὸ ΑΝΔΡΕΟΥ Η. ΘΕΟΛΟΓΟΥ

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Λόγω τοῦ ὅλως ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος, πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν μελῶν τῆς Ε.Σ.Ε. καὶ τοῦ ἐνδιαφερομένου διὰ τὴν σπηλαιολογίαν εὐρυτέρου Ἑλληνικοῦ κοινοῦ, παραθέτομεν κατωτέρω ἄρθρον τοῦ Ἀρμὰν Ντρουό, δημοσιευθὲν εἰς τὸ Γαλλικὸν περιοδικὸν «ΚΩΝΣΤΕΛΛΑΣΙΟΝ» τοῦ 1966. Ὁ ἀναγνώστης θὰ παρακολουθήσῃ τὸ συγκλονιστικὸν ἱστορικὸν τῆς προσβολῆς τοῦ σπηλαίου ὑπὸ τῆς «ἀσθενείας τοῦ πρασίνου φύκους», καὶ τῆς θεραπείας του. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀσθενείας του διέτρεξαν κίνδυνον σοβαρᾶς βλάβης αἱ σπάνιαι προϊστορικαὶ βραχογραφίαι του, ἡλικίας 30.000 ἐτῶν.

Τὸ ἀνωτέρω γεγονὸς προεκάλεσε μεγίστην συγκίνησιν εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς γῆς σπηλαιολόγους ὡς καὶ τὴν διεθνῆ ἐπιστημονικὴν συμπαράστασιν, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ μεγίστης καλλιτεχνικῆς ἀξίας σπηλαίου τῶν Πυρηναίων.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ ἔτους 1963 ἀπηγορεύθη ἡ εἴσοδος εἰς τὸ σπήλαιον Λασκώ, μὲ τὰς περιφήμους βραχογραφίας. Ἡ Διεύθυνσις τῶν Καλῶν Τεχνῶν ἐτήρει σιγὴν ἀσφαλείας ἐπὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν ποὺ διεξήγοντο εἰς τὸ ἐσωτερικόν του. Εὐκολώτερον ἦτο νὰ εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ ἀκρωτήριον Κέννεντυ, ἀπὸ τὸ Λασκώ. Ὁ τύπος παρεῖχε ἐλαχίστας καὶ ἀσαφεῖς πληροφορίας. Τὰ πάντα ἐγένοντο διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ Λασκώ, ποὺ ἀποτελεῖ εὔλογον ὑπερηφάνειαν τῆς γαλλικῆς καλλιτεχνικῆς κληρονομίας.

Ὁ Ἰάκωβος Μαρσᾶ, ἡλικίας τότε τεσσαράκοντα ἐτῶν, μὲ ὅλα τὰ ἐφόδια τοῦ σπηλαιολόγου, ἦτο ἕτοιμος διὰ τὴν κάθοδον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου. Ἔχει ἀποκτήσει εἰδικότητα τεχνικοῦ καὶ ἔχει ὁλοψύχως ἀγαπήσει τὴν ἀποστολήν του. Δὲν ἐγκαταλείπει τὸ «προσκέφαλον τοῦ ἀσθενοῦς» παρὰ μόνον ἀργὰ τὸ βράδυ. Παρακολουθεῖ εὐσυνειδήτως τὴν «πορείαν τῆς νόσου». Αὐτὸ τὸ σπήλαιον εἶναι δικό του. Ἦτο δεκαπέντε ἐτῶν, τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1940, ὅταν τὸ ἀνεκάλυψε. Ἔπαιζε μὲ τὸν συμμαθητή του Μαρσὲλ Ραβίντα, ὅταν ἔξαφνα τὸ μικρὸ λευκὸ σκυλί του ἐξηφανίσθη ξαφνικὰ μέσα εἰς μίαν τρύπαν. Ἔπρεπε νὰ σώσῃ τὸ ζῶον ποὺ ἐγαύγιζε στὸ βάθος τῆς ἀβύσσου ποὺ ἐκάλυπτον βάτοι. Τὰ παιδιὰ ἔτρεξαν νὰ φέρουν σχοινιά, μίαν σκάλα καὶ

κεριά. Κατόπιν κατῆλθον εἰς τὴν τρύπαν καὶ τότε ἡ ἔκπληξίς των ὑπῆρξεν μεγίστη. Ὅταν τὸ βράδυ ἐπέστρεψαν στὸ σπίτι ἐφώναζαν: «βρήκαμε μία τρύπα. Μέσα εἶναι γεμάτη ζωγραφιές». Δὲν τὰ πίστεψαν. Ἀλλὰ ὁ Ἀββᾶς Μπρέϊγ, καθηγητὴς στὸ Κολλέγιον τῆς Γαλλίας, μετέβη βραδύτερον ἐπιτοπίως καὶ ἐπεσκέφθη τὸ σπήλαιον καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ κατενθουσιασμένος. «Εἶναι ἡ Καπέλλα Σιξτίνα (τὸ περίφημον διὰ τὰ ἐν αὐτῷ ἔργα ὑψηλοῦ ἐπιπέδου τέχνης παρεκκλήσιον εἰς τὸ Βατικανὸν) τῆς Προϊστορίας» ἀνεφώνησεν. Ἔκτοτε, αὐτὸς ὁ δικαιωμένος καλλιτεχνικὸς παραλληλισμὸς παρέμεινε διὰ τὸν Λασκώ. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ ἀνακάλυψις, ἐπεσκίασε, εἰς τὸν χῶρον τῆς προϊστορίας καὶ τῆς τέχνης, ὅλα τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὴν γῆν σπήλαια μὲ βραχογραφίας, ἀκόμη καὶ τὸ πρῶτον, Ἀλταμίρα, τῆς Ἱσπανίας.

Οἱ ἐπιστήμονες ὅλου τοῦ κόσμου, ἀτενίζοντες αὐτὸ τὸ θαῦμα προσδιώρισαν τὴν ἡλικίαν του: 30.000 ἐτῶν. Ἐπληροφορήθημεν ὅτι ἐχρειάσθησαν γενεαὶ — ποὺ χρονικῶς καταλαμβάνουν 4.000 ἐτῶν — διὰ τὴν διακόσμησιν αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ. Αἱ βραχογραφίαι ἀναπαριστοῦν ἀγέλας ἵππων, ἐλάφων, βισώνων, ταύρων, τῶν ὁποίων ἐντυπωσιάζει τὸ ἀνάγλυφον καὶ ἡ ζωή. Ὁ Ἰάκδος Μαρσά, ἀνεῦρεν μάλιστα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου μίαν «παλέττα» ζωγράφου ἡ ὁποία ἦτο καλυμμένη μὲ χρώματα.

Αὐτὸ τὸ σπήλαιον, παρθενικὸν ἀπὸ τὸ πέρασμα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ἐπρόκειτο νὰ μᾶς φέρῃ νέας συγκινητικὰς μαρτυρίας τῆς ὑπάρξεως τῶν προδρόμων μας. Τὸμαί, νωπαὶ ἀκόμη εἰς τοὺς τοίχους, δεικνύουν τὸ στήσιμο τῶν σκαλωσιῶν. Παρακολουθοῦμε τὰς τεχνικὰς προόδους τῶν καλλιτεχνῶν. Κατ' ἀρχὴν ἐζωγράφιζαν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν δακτύλων των, χρησιμοποιοῦντες ὀρυκτὸν ὀξείδιον θρυματισμένον καὶ ἀναμεμιγμένον μὲ λῖπος ζώων, κατόπιν, μὲ τὴν βοήθειαν πινέλλων, ἀναμφιβόλως, κατασκευασμένων ἀπὸ τρίχας ἢ πτερά. Μερικὰ ἀνάγλυφα ὁμοιάζουν κατασκευασθέντα ἀπὸ τοὺς ζωγράφους οἱ ὁποῖοι ἐφύσων ἐντὸς σωλῆνος ἐξ ὀστοῦ διαλελειμμένα χρωστικὰ ὑλικά. Προϊόντος τοῦ χρόνου κατὰ χιλιετηρίδας, ἡ ζωγραφικὴ ἐξελίσεται πρὸς τὴν ἐντέλειαν. Μελετηταὶ τῆς προϊστορίας διεπίστωσαν εἰς τὰ ζωγραφικὰ ἔργα τὴν ἐπικύρωσιν κάποιων τυπικῶν θρησκευτικῶν τελετῶν μαγείας. Ἡ μαγεία κατεῖχεν θέσιν εἰς τὴν νόησιν τῶν πρώτων αὐτῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐγνώρισαν καὶ μὲ ποῖον τάλαντον, νὰ ἐπιβάλλουν τὴν κίνησιν τῶν σχεδίων των εἰς τὰ σχήματα τοῦ σπηλαίου. Τί συγκλονιστικὸν μήνυμα μᾶς διεβίβασαν οἱ Προϊστορικοὶ ἄνθρωποι εἰς τὸ Λασκώ! Οἱ πρωτόγονοι ἄνθρωποι παρὰ τὰς ἀθλίας συνθῆκας διαβιώσεώς των ἦσαν συνεπαρμένοι ἀπὸ τὸ κάλλος.

Ὅταν οἱ εἰδήμονες ἀνεκάλυψαν τὸ Λασκώ, κατεπλάγησαν ἐκ τῆς ζωηρότητος τῶν ἔργων ζωγραφικῆς. Ὁ ἀσβεστίτης, ἀσβεστολιθικὸν στρῶμα δημιουργούμενον ἐκ τῆς ροῆς τῶν ὁμβρίων ὑδάτων, εἶχε καλύψει πολυάριθμα ἐξ αὐτῶν. Ὅσα παρέμενον ὁρατὰ διετηροῦντο εἰς ἐξαιρετικὴν κατάστασιν. Ἦτο ὅθεν λογικὸν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ ἀσβεστίτης ἀπετέλει τὸν μόνον ἐχθρὸν αὐτοῦ τοῦ πρὸ 30.000 ἐτῶν ζωγραφισμένου σπηλαίου. Ἐτύγχανεν γνωστὸν ὅτι ἡ φυσικὴ κατασκευὴ τοῦ ἀσβεστίτου ἀπήτει ἑκατοντάδας ἐτῶν πρὸς σχηματισμόν της. Δὲν ὑφίστατο κατὰ συνέπειαν οὐδεὶς κίνδυνος νὰ ἀνοιγεῖ τὸ σπήλαιον διὰ τὸ κοινόν. Διὰ πληρεστέραν ἀσφάλειαν ἐγκατεστάθη,

ὀλίγα ἔτη βραδύτερον, ἕνα πολύπλοκον καὶ λίαν δαπανηρὸν σύστημα ἀερισμοῦ, διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Τὸ κοινόν, τοῦ ὁποίου ὡς τότε ἐπετρέπετο ἡ εἴσοδος μέχρις ἀριθμοῦ τετρακοσίων ἀτόμων ἡμερησίως, ἔφθασεν μετ' ὀλίγον τὰ 1200, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θερινῆς περιόδου. Τὸ Λασκὼ ἀπέδιδεν ἐτησίως εἰς τὸν ἰδιοκτήτην του περίπου τεσσαράκοντα παλαιὰ ἑκατομμύρια.

Μόνον οἱ συντηρηταὶ τῶν μουσείων συνεγείρονται. Οἱ νομαρχιακοὶ ὑπάλληλοι τῶν Καλῶν Τεχνῶν, φιλοργύρως μισθοδοτούμενοι (τοὺς στεγάζουν πολλάκις εἰς ἓν ἐρειπωμένον ἱστορικὸν οἴκημα) εἰς τοὺς ὁποίους ἐγκρίνουν ἰσχνὰ ποσά, διὰ τὴν διάσωσιν καθεδρικῶν ναῶν ἢ ἀξιολόγων ἔργων Τέχνης, περιφέρουν ἐπὶ τῶν θησαυρῶν ποὺ τοὺς ἐμπιστεύονται ὀλέμματα ἔρωτος καὶ ἐπαγρυπνίσεως. Καθὼς ὁ Μὰξ Σαρραντέ, συντηρητὴς τοῦ Περιγκὲ (περιοχῆς εἰς τὴν ὁποίαν κεῖται τὸ Λασκὼ) συνόδευε τὸ 1960 εἰς τὸ Λασκὼ τὸν Ἀββᾶ Μπρέϊγ, ἐστάθη ἔκπληκτος, πρὸ ἑνὸς μικροῦ πρασίνου στίγματος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος ζωγραφικοῦ θησαυροῦ τοῦ σπηλαίου, ἐντὸς τῆς πλαγίας αἰθούσης κατὰ προέκτασιν τῆς μεγάλης αἰθούσης τῶν ταύρων. Τὸ στῖγμα ἦτο διαστάσεων δύο τετραγωνικῶν ἑκατοστῶν, ἐπιφανείας ἀρκετῆς πρὸς δημιουργίαν ἀνησυχίας. Ὁ Μὰξ Σαρραντὲ ἐσήμανεν πάραυτα συναγερμὸν εἰς τὸ Ἰνστιτοῦτον Παστέρ, τὸ ὁποῖον ἐνήργησεν ταχέως καὶ ἀπέστειλεν ἕναν εἰδικόν. Ὁ ἰατρὸς Ποσόν, προϊστάμενος τῆς ὑπηρεσίας μικροβιολογίας ἐδάφους, φθάνει εἰς Λασκὼ καὶ ὡρίζει τὸ φάρμακον. Τὸ «Κοκτέϊλ Ποσόν», ὡς τὸ ἐπωνόμασαν κατόπιν, εἶναι μία ἀνάμειξις πενικιλλίνης εἰς ὑψηλὴν δόσιν (600 ἑκατομμυρίων μονάδων), στρεπτομυκίνης (30 γραμμαρίων τερραμυκίνης (30 γραμμαρίων). Ὁ ἰατρὸς παρασκευάζει πολλὰς φιάλας. Ὁ Μ. Σαρραντὲ καὶ ἡ σύζυγός του θὰ ἐπαγρυπνοῦν διὰ τὴν θεραπευτικὴν ἀγωγήν. Κατὰ σύντομα χρονικὰ διαστήματα θὰ παρέχουν τὸ φάρμακον εἰς τὸν προσβεβλημένον βράχον. Ἀλλὰ μία ἀμφιβολία βασανίζει τὸν συντηρητὴν τοῦ Περιγκέ: Τὸ κακὸ μήπως εἶναι σοβαρώτερον ἀπὸ ὅτι φαίνεται. Ζητεῖ τὴν βοήθειαν ἑνὸς φωτογράφου διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξαπλώσεως τῆς νόσου, καὶ τὸ Κόντακ τὸν συμβουλεύει νὰ καλέσῃ τὸν ἰατρὸν Μπάουερ. Ὁ τελευταῖος εἶναι ἕνας εἰδικὸς διάσημος διὰ τὰς ἐναντίον τοῦ καρκίνου ἐρεύνας του διὰ μιᾶς χρωματομετρικῆς μεθόδου, τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μασσαλίας. Σπεύδει εἰς Λασκὼ καὶ λαμβάνει μίαν σειρὰν ἐπιστημονικῶν φωτογραφιῶν. Ἡ διάγνωσίς του εἶναι θλιβερά:

— Σᾶς πιστοποιῶ, λέγει ὁ Μ. Σαρραντέ, ὅτι τὸ σπήλαιόν σας εἶναι ὁλοκληρωτικὰ πράσινο. Τὰ μάτια σας εὑρίσκονται εἰς ἀδυναμίαν διαπιστώσεως λεπτομερειῶν. Αἱ μικροφωτογραφίαι φανερώνουν ἀπειράριθμα πράσινα στίγματα.

Αὐτὴ ἡ ἀποκάλυψις προσδιορίζει τὴν ἔκτασιν τῆς καταστροφῆς. Τὸ Λασκὼ εἶναι προσβεβλημένον. Ἡ μόλυνσις, ἕως τότε ἀκαθόριστος, ἐκτείνεται καὶ διασκορπίζεται παντοῦ. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς πρασίνης ἀσθενείας πολλαπλασιάζεται. Παρακολουθεῖται ἡ πορεία της διὰ τοῦ μικροσκοπίου. Εἰς τὰς πρώτας ἀναλύσεις ὁ ἰατρὸς Μπάουερ εἶχεν ἀνακαλύψει πενήντα ἑστίας. Τώρα καταμετρᾶ ἑπτακοσίας. Ἑκατοστὸν πρὸς ἑκατο-

στὸν τὸ κακὸ αὐξάνει, καθίσταται βαθύτερον. Τὸ πράσινον προσβάλλει τὴν ὤχρα τῶν βραχογραφιῶν, αὐτὴν τὴν ὤχραν μὲ τὴν μοναδικὴν φωτεινότητα.

Ποία εἶναι ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς περιέργου ἀσθενείας, τῆς ἕως τότε ἀγνώστου; Οἱ ἐπιστήμονες διερωτῶνται ἀκόμη. Κατὰ τὴν κοινῶς παραδεδεγμένην ἄποψιν εἶναι συνέπεια τῶν πολυπληθῶν ἐπισκέψεων: 125.000 ἄτομα ἐπισκέπτονται ἐτησίως τὸ Λασκώ. Τὰ ὑποδήματα τῶν εἰσερχομένων μεταφέρουν βακτηρίδια καὶ τὰ πράσινα φύκη ἐτράφησαν ἀμοιβαίως, εὐνοηθέντα ὑπὸ τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὰς ἀναπνοὰς ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Διὰ τὴν καταπολέμησιν αὐτοῦ τοῦ τελευταίου δυσαρέστου, τὸ μηχανοστάσιον ἀνανεώσεως τοῦ ἀέρος ἀπεδείχθη τελείως ἀνωφελές. Ἴσως μάλιστα αὐτὸ τὸ τεράστιον φυσερὸν ἐδραστηριοποίησεν, διὰ τῆς διασκορπίσεως τὴν μικροβιακὴν διάδοσιν. Μέχρι ποίου βαθμοῦ ὑπῆρξεν καταστρεπτικόν; Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου οἱ εἰδικοὶ τηροῦν σιγήν. Ἓν μόνον ἐγνώσθη: Ἔκτοτε αὐτὴ ἡ ἐγκατάστασις διελύθη καὶ δὲν θὰ χρησιμοποιηθῇ πλέον. Ἑτέρα λεπτομέρεια ἀνακοινωθεῖσα ὑπὸ τῶν εἰδικῶν: Ἡ ὑποτροπὴ τῆς ἀσθενείας, ἡ ἀνάπτυξίς της, θὰ ἐνισχυθοῦν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης θερμότητος τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ ἐπισκεπτῶν, κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀκμῆς. Φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῆς διαγνώσεως, οἱ ἁρμόδιοι παράγοντες καθυστέρησαν εἰς τὴν λῆψιν τῶν ἐνδεδειγμένων ἀποφάσεων. Μία ἐπιτροπὴ προστασίας συνεκροτήθη τὸν Δεκέμβριον τοῦ ἔτους 1962, ἤτοι δύο ἔτη μετὰ τὴν διαπίστωσιν τῶν πρώτων συμπτωμάτων. Τὸ σπήλαιον ἐπιτέλους ἔκλεισεν διὰ τὸ κοινὸν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1963. Διατί αὐτὴ ἡ καθυστέρησις ποὺ ἀσφαλῶς ἐπεδείνωσεν τὸ κακόν; Διότι τὸ Λασκώ, ἱστορικὸν μνημεῖον, ἀνήκει εἰς ἰδιώτην, τὸν κόμητα ντὲ Λὰ Ροσφουκώ. Ἡ ἐπιχείρησις, διὰ τὸν ἰδιοκτήτην, ἦτο ὑψηλῆς ἀποδόσεως. Ἀλλὰ θὰ ἦτο ἄδικον νὰ λεχθῇ ὅτι μόνον τὸ συμφέρον ἐπεβράδυνεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ κλεισίματος. Ἐπὶ θεμάτων ἱστορικῶν μνημείων, ὁ νόμος ἀπαγορεύει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Καλῶν Τεχνῶν νὰ ἀναμιγνύεται εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις. Ὁ Ὑπουργὸς αὐτοῦ τοῦ Νόμου δύναται νὰ ἐπέμβῃ μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἰδιοκτήτου. Ὁ κύριος κόμης ἀπεδέχθη προθύμως, πρὸ τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ κλεισίματος.

— Δὲν γνωρίζομεν τίποτε σχετικῶς μὲ τὴν ἀσθένειαν τοῦ πρασίνου φύκου, μοῦ εἶπεν ἡ κυρία Σαρραντέ. Ἔπρεπε νὰ τὰ μάθωμεν ὅλα.

Ἐπιστήμονες ποικίλων εἰδικοτήτων κατέφθασαν εἰς τὸ Λασκώ. Μία ἄλυσος ἐπιστημονικῆς ἀλληλεγγύης ἐσχηματίσθη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀνρὶ ντὲ Σεγκόγκν, κρατικοῦ συμβούλου. Περιλαμβάνει βιολόγους, ὡς ὁ ἰατρὸς Ποσόν, τὸν ἰατρὸν Μπάουερ, τὸν Καθηγητὴν Κρασέ, τὸν Καθηγητὴν Λεφέβρ, διευθυντὴν τοῦ Κέντρου Ὑδροβιολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, τὸν φαρμακοποιὸν Λαπόρτ, τὸν καθηγητὴν Βαντέλι, διευθυντὴν τοῦ ἐργαστηρίου — σπηλαίου τοῦ Μουλί, εἰς τὸ Ἀλγέριον, τὸν καθηγητὴν Σόελλερ, τοῦ ὑδρογεωλογικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μπορντώ, τὸν καθηγητὴν Μαγκά, τοῦ φυσιολογικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Ἐθν. Κέντρου Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν, τὸν Προϊστοριολόγον Λερουὰ Γκουρὰν καὶ τὴν κυρίαν Οὔρς, τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Μουσείου τοῦ Λεύβρου.

Ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρος τάσσεται ἀλληλέγγυος. Ἐπιστήμονες Σοβιετικοί, Γερμανοί, Αὐστριακοί, Ἑλβετοί, δηλοῦν ἑτοιμότητα δι' ἀνιδιοτελῆν παροχὴν τῆς βοηθείας των. Παρ' ὅλον ὅτι ἐλυπήθησαν, πού ἐθεώρησαν καλόν, οἱ ἁρμόδιοι παράγοντες, νὰ ἀγνοήσουν τοὺς διαπρεπεῖς ξένους εἰδικούς.

— Τὸ κοινὸν εἶναι καταπληκτικόν, μοῦ εἶπεν ὁ φύλαξ ὅστις φρουρεῖ τὴν εἴσοδον τοῦ Λασκώ. Ἂν καὶ γνωρίζουν ὅτι τὸ σπήλαιον εἶναι κλειστόν, δὲν παρέρχεται μία ἡμέρα χωρὶς νὰ καταφθάσουν νοσταλγοὶ ἐπισκέπται. Μερικοὶ ἔρχονται μάλιστα ἀπὸ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Περιπλανῶνται εἰς τὸ πέριξ δάσος, ὡς νὰ ἐπιζητοῦν νὰ εἰσπνεύσουν τὴν ὑποβλητικὴν ἀτμόσφαιραν ἡ ὁποία βασιλεύει εἰς αὐτοὺς τοὺς τόπους. Κατόπιν φεύγουν ἱκανοποιημένοι.

Οἱ εἰδικοὶ ἐπανέρχονται ἐκ περιτροπῆς εἰς τὸ Λασκώ, τὸ ὁποῖον ἐπιβλέπουν συνεχῶς δύο μηχανικοὶ καὶ δύο τεχνικοί. Οἱ ἐπιθυμοῦντες διαφόρους ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας πραγματοποιοῦν παραμονὴν μελετῶν. Ὁ ἰατρὸς Μπάουερ καὶ ὁ βοηθός του Λαπόρτ ἠργάσθησαν μέχρι δεκαὲξ ὥρας ἡμερησίως. Ὁ πρῶτος προσεβλήθη καὶ ὑπέστη παράλυσιν, συνεπείᾳ διαρροῆς ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ παρέστη ἀνάγκη ἔρπων, νὰ ἐξέλθῃ τοῦ σπηλαίου. Ὁ δεύτερος ἐδηλητηριάσθη ἐκ τῶν ἀντιβιοτικῶν καὶ τῆς φορμόλης λόγω ἐλαττωματικότητος τῆς προσωπίδος τους. Ἡ ἐργασία εἶναι ἐπίπονος εἰς τὸ βάθος τοῦ Λασκὼ καὶ ὄχι ἄνευ κινδύνων. Τὰ φαινόμενα ἀνακύπτουν τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ θέτουν νέα ἐρωτήματα.

Ὁ ἰατρὸς Μπάουερ παρέστη ἀνάγκη νὰ ζητήσῃ τὴν κατασκευὴν εἰδικῶν ὀπτικῶν ὀργάνων εἰς Ἰαπωνίαν, Γερμανίαν καὶ Ἑλβετίαν. Ἡ ὑγρασία ἀποτελεῖ τὸν ἐχθρόν. Καταστρέφει τὰ πάντα. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀφεθῇ ὑπὸ τὴν γῆν τὸ παραμικρὸν τεμάχιον ξύλου: Σήπτεται, θὰ προσελκύσῃ μύκητας. Ἐντὸς τοῦ σπηλαίου οἱ ἐτικέττες τῶν ἐπισκευῶν ἀποκολλῶνται καὶ οἱ τεχνικοὶ ἐργάζονται ἐπὶ διαφανοῦς χάρτου σχεδιάσεως ἐμποτισμένου ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Ὀπτικὰ ὄργανα ἐνδεδειγμένα διὰ τροπικὰς χώρας, δὲν ἀντέχουν. Ἔχουν ἀχρηστευθῇ ἐντὸς ἑβδομάδος ἀφ' ἧς ἐτέθησαν εἰς λειτουργίαν.

Κατὰ τὰς μαζικὰς ἐπισκέψεις, τὰ ὄργανα μετρήσεως ἀνεῦρον τόσον ὑψηλὸν ἀριθμὸν βακτηριδίων, ὥστε νὰ ξεπερνᾶ, εἰς ἀκινητοῦντα ἀέρα, ἐκεῖνον τοῦ Παρισινοῦ μετρό, κατὰ τὰς ὥρας τῆς αἰχμῆς. Τὸ δεδομένον αὐτὸ δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ σπηλαίου. Προτοῦ ἐπιτραποῦν αἱ ἐπισκέψεις, οἱ εἰδικοὶ θὰ πρέπει νὰ μελετήσουν ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις ἐνδείκνυνται νὰ ἐπιτραποῦν. Μία μέθοδος συνιστᾶται. Νὰ ἐπιτραπῇ ἀρχικῶς ἡ εἴσοδος εἰς τριάκοντα ἄτομα, κατόπιν θὰ γίνουν ἀναλύσεις, διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ μέχρι τοῦ ἐπιτρεπτοῦ ὁρίου.

Ὑπ' αὐτὴν τὴν προϋπόθεσιν, ἡ εἴσοδος τοῦ Λασκὼ θὰ εἶναι ἡμιανοιγμένη καὶ θὰ πρέπει ἐκ τῶν προτέρων νὰ ἐξασφαλίζῃ κανεὶς τὴν θέσιν του, ὅπως εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἑταιρίαν Σιδηροδρόμων.

— Περιορισμὸς τῶν ἐπισκέψεων, μᾶς ἀνέφερεν ὑπεύθυνος τοῦ σπηλαίου, θὰ ὁδηγήσῃ μοιραίως εἰς προτιμήσεις καὶ θὰ δυσαρεστήσουν τὸ κοινόν. Ὅταν αἱ ἐπισκέψεις

εἶχον προσδιορισθῆ εἰς τετρακόσια ἄτομα ἡμερησίως, παρέστημεν εἰς ἀνυπόφορα ἐπεισόδια. Τὰ σπρωξίματα ἦσαν καθημερινὰ καὶ μίαν ἡμέραν ὁ ἴδιος ὁ Νομάρχης εὑρέθη ἐγκλωβισμένος ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ὑπὸ τῶν ἐπισκεπτῶν, οἱ ὁποῖοι ἤθελαν νὰ εἰσέλθουν ὁπωσδήποτε. Πρέπει νὰ εὑρεθῆ ἄλλος τρόπος.

Μερικοὶ προτείνουν τὴν ἀνακατασκευὴν εἰς φυσικὸν μέγεθος, τοῦ σπηλαίου ἐκ πλαστικῶν ὑλῶν καὶ χαρτόνι. Εἰς τὸ ἐπίπεδον ὅπου ἔφθασεν ἡ ἐπιστήμη, εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῆ πιστὴ μεταφορὰ τῶν ὄγκων, τῶν πτυχῶν, τῶν ἀποχρώσεων καὶ τῶν βραχογραφιῶν τοῦ Λασκώ. Ὁ ρομαντισμός, ἡ ἀτμόσφαιρα, ποὺ περιβάλλει τὰ αὐθεντικὰ πράγματα, θὰ χάσει πολύ, ἀσφαλῶς. Καὶ ὑποστηρίζεται, εἰς ἐπίρρωσιν αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ἡ ἀνακατασκευὴ εἰς τὸ Λάντς Μουζέουμ τοῦ Μονάχου, τοῦ σπηλαίου τῆς Ἀλταμίρα. Οἱ ἐπισκέπται παραμένουν, ὡς φαίνεται κατάπληκτοι ἐκ θαυμασμοῦ, πρὸ τῆς πιστότητος αὐτῆς τῆς ἀνακατασκευῆς.

Τὸ κοινὸν ποὺ ἐπισκέπτεται σήμερον τὸ Λασκώ, εἰς ἀριθμὸν 300 ἀτόμων ἡμερησίως φαίνεται ἱκανοποιημένον. Μὲ ἀντίτιμον 100 παλαιῶν φράγκων, τοῦ ἐπιδεικνύουν μίαν ἔκθεσιν ἐγχρώμων φωτογραφιῶν ποὺ ἀπεικονίζουν τὰς βραχογραφίας. Δυναται νὰ παρακολουθήση μίαν σειρὰν παραδόσεων ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς πρασίνης ἀσθενείας καὶ τῶν χρησιμοποιουμένων μεθόδων διὰ τὴν καταπολέμησίν της. Φαίνεται ἱκανοποιημένον, ὡς ἐὰν τοῦ εἶχον ἐπιτρέψει νὰ παρακολουθήση μίαν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν διὰ τηλεοράσεως.

Ἄλλαι ἀπόψεις διετυπώθησαν. Μερικαί, ἔξαλλοι: νὰ προστατευθοῦν αἱ φέρουσαι βραχογραφίας πλευραὶ διὰ τεμαχίων ὑάλου. Ἢ ἀκόμη νὰ κυκλοφοροῦν οἱ ἐπισκέπται ἐντὸς μιᾶς τεραστίας διαφανοῦς σήραγγος. Ἐπιπροσθέτως δὲ νὰ ἐφοδιασθοῦν μὲ ἀναπνευστικὰς προσωπίδας καὶ διαστημικὰς στολάς!

ΕΚΤΑΚΤΟΙ ΕΙΣΦΟΡΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ Ε.Σ.Ε.

Κατὰ τὸ ἔτος 1973 κατετέθησαν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ε.Σ.Ε. πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῆς αἱ ἀκόλουθοι ἔκτακτοι εἰσφοραί:

Δ. Ἀλφιέρης	*500*
Η. Βαμβακᾶς	*400*
Γ. Δηλαρᾶς	*200*
Γ. Ἰωάννου	*2160*
Ι. Ἰωάννου	*4152*
Α. Μπέργκιν	*600*
Α. Πετροχείλου	*4433*
	12.385

Ἡ Ε.Σ.Ε. ἐκφράζει τὰς ε ὐ χ α ρ ι σ τ ί α ς της.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Πᾶσα ἀλληλογραφία ἀφορῶσα τὴν ΕΣΕ ἢ τὸ Δελτίον αὐτῆς δέον νὰ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν

ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑΝ

Ὁδὸς Μαντζάρου, ἀριθ. 11, Τ.Τ. 135 — Ἀθήνας

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Εἰς τὸ Δελτίον τῆς ΕΣΕ δημοσιεύονται ἄρθρα μόνον σπηλαιολογικοῦ περιεχομένου καὶ πρωτότυπα, παρουσιαζόμενα ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας ἢ ὑπὸ μελῶν συνεργαζομένων μὲ τὴν Ἑταιρίαν, Ἑλληνικῶν ἢ ξένων Ὀργανώσεων.

Αἱ θεωρίαι καὶ σκέψεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὰ ἄρθρα ἀφοροῦν μόνον τοὺς συγγραφεῖς των.

ΑΝΤΑΛΛΑΓΑΙ

Τὸ Δελτίον ἀνταλλάσσεται μὲ ἔντυπα σχετικοῦ περιεχομένου.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Τὰ πάσης φύσεως ἐμβάσματα πρὸς τὴν ΕΣΕ δέον ν' ἀπευθύνωνται διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς πρὸς τὸν «Ταμίαν Ταχ. Ταμιευτηρίου εἰς πίστωσιν ὑπ' ἀριθ. 40 ταχ. τρεχ. λογ) μοῦ Ἀθήνας».

BULLETIN DE LA SOCIÉTÉ SPÉLÉOLOGIQUE DE GRÈCE

CORRESPONDANCE

Toute correspondance concernant la Soc. Spéléo de Grèce ou le Bulletin doit être adressée à:

SOCIÉTÉ SPÉLÉOLOGIQUE DE GRÈCE

11, Rue Mantzarou Athènes — T. T. 135

COLLABORATIONS

Nous publions les ouvrages spéléologiques originaux qui sont présentés par les membres de la S.S.G. et les membres des sociétés en collaboration avec cette Société. Les théories et opinions y exprimées n'engagent que leurs auteurs.

ÉCHANGES

Nous échangeons ce bulletin contre des publications du même but et contenu

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἄννα Πετροχείλου, Ἀν. Γεωργαλᾶς, Δ. Χαραλάμπους, Χαρ. Γκίνης, Ἀλ. Χαρολίδης.

Ὑπεύθυνος συμφώνως τῷ Νόμῳ 1092, ΑΝΝΑ ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ

Κωνσταντίνου 35 — Ν. Σμύρνη — Τηλ. 9334-611

Τυπογραφείου : Ἐμμ. Γεροντῆς—Τοσίτσα 17 — Ἀθῆναι